



Na osnovu odredbe člana 17. tačke (28) Zakona o VSTV-u na osnovu kojeg Vijeće daje mišljenje, između ostalog, i o važnim pitanjima koja mogu uticati na pravosuđe i daje smjernice sudovima i tužilaštvima iz nadležnosti Vijeća, na sjednici održanoj 8. i 9. februara 2023. godine, usvojene su

SMJERNICE

O DUGOROČNOJ SARADNJI PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA I PRAVNIH FAKULTETA U BOSNI I HERCEGOVINI U OBLASTI PRAKTIČNOG USAVRŠAVANJA STUDENATA

I UVOD

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće) kao regulatorno tijelo za bosansko-hercegovačko pravosuđe ima zadatak osigurati nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe, dok je interes građana Bosne i Hercegovine da se postupci pred sudovima rješavaju zakonito i u razumnom roku. S tim u vezi, a u okviru svojih zakonskih nadležnosti, Vijeće nastoji izabrati sudije i tužioce koji se odlikuju profesionalnim moralnim kvalitetima i dokazanim stručnim sposobnostima.

Ključna uloga akademske zajednice je obrazovanje mladih ljudi koji po završetku pravnog fakulteta postaju između ostalog i članovi pravosudne zajednice. Vijeće je opredjeljeno za saradnju sa akademskom zajednicom u cilju pridobivanja najboljih kadrova kako bi se kroz sistem obrazovnog procesa i upoznavanjem sa pravosudnim sistemom studenti motivisali za budući rad u pravosudnim institucijama.

Sudovi i tužilaštva imaju interes da u postupku imenovanja dobiju osobe sa praktičnim znanjima i vještinama, u koje se ubrajaju između ostalog sposobnosti korištenja savremene tehnologije za pretraživanje sudske prakse, praćenja izmjena u zakonodavstvu, odluka međunarodnih sudova koje su primjenjive na BiH, poznavanja administrativno-tehničkih poslova u pravosudnim institucijama i slično.

Evidentno je postojanje određenog oblika saradnje između pravosudnih institucija i pojedinih pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini. Ovakav vid saradnje ocjenjuje se korisnim za nadogradnju znanja studenata o radu pravosudnih institucija i sticanje praktičnih znanja i vještina, ali i za jačanje povjerenja javnosti u rad pravosuđa. Iako se duži niz godina provode određene aktivnosti po ovom pitanju, neki aspekti ove saradnje u praksi nisu zaživjeli, niti postoji adekvatan i sveobuhvatan okvir saradnje.

Vijeće se u cilju unapređenja ove saradnje opredijelilo za uspostavu okvira za provedbu praktične nastave studenata svih pravnih fakulteta u BiH kroz pravosudni sistem.

S tim u vezi, pozivaju se rukovodioci pravosudnih institucija da, uzimajući u obzir smještajne kapacitete i ljudske potencijale u institucijama kojim rukovode, aktivno uzmu učešće i daju svoj doprinos u realizaciji aktivnosti definisanih ovim Smjernicama.

Preporučuje se rukovodiocima pravosudnih institucija i pravnim fakultetima da u svrhu realizacije navedenih aktivnosti sačine pojedinačne memorandume o saradnji, te zajednički usvoje programe rada sa utvrđenim ciljevima.



II VIDOVI SARADNJE

1) UČEŠĆE U IZVOĐENJU NASTAVE NA FAKULTETIMA

Pedagoški rad sudija i tužilaca doprinosi kvalitetnijoj razmjeni znanja i boljoj saradnji pravosudne i akademske zajednice. S jedne strane, studenti imaju priliku da pored teorijskih znanja stiču i praktična znanja vezana za područje izučavanja, a i sami nosioci pravosudnih funkcija imaju priliku da prošire svoja znanja iz određene oblasti, kroz pripremu za predavanja, što podrazumijeva istraživanje, odnosno korištenje obimne pravne literature i sudske prakse, koje doprinosi njihovom redovnom radu.

Imajući u vidu da su se pojedini fakulteti povremeno obraćali članovima pravosudne zajednice sa ponudom za povremeni angažman u izvođenju praktične nastave na određenom predmetu, predlaže se nastavak iste prakse uz preciziranje ciklusa studija i trajanja angažmana u smislu navođenja semestra, odnosno broja časova angažmana u toku jednog semestra, odnosno radne sedmice.

2) UČEŠĆE NA PRAVNIM KLINIKAMA

Vijeće nalazi organizaciju pravnih klinika vrlo korisnim, jer se tim putem studentima pruža mogućnost obnavljanja znanja stečenih na određenim pravnim predmetima i dalje proširenje primjenom interaktivnih metoda, kroz praktičan rad u odgovarajućim oblastima materijalnog i procesnog prava, u okviru kojih studenti imaju priliku proći praktičnu obuku u izradi različitih pismena i podnesaka.

Vijeće je mišljenja da fakulteti trebaju samostalno organizovati rad na pravnim klinikama, definišući pojedinosti kao što su izbor edukatora, oblasti koja se obrađuju, broj studenata koji ih pohađaju, način certificiranja i slično.

3) JEDNODNEVNE POSJETE STUDENATA PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA

Pojedine pravosudne institucije u Bosni i Hercegovini tokom kalendarske godine omogućavaju jednodnevne posjete studenata informativnog karaktera, čiji je cilj upoznati studente sa načinom i organizacijom rada pravosudne institucije i njenom ulogom u pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine.

Tokom posjeta studenti imaju priliku razgovarati sa rukovodiocima pravosudne institucije, sudijama, odnosno tužiocima, kao i zaposlenim osobljem, te postavljati pitanja, prisustvovati javnim ročištima i/ili pogledati snimak određenih radnji u postupku. Takođe imaju priliku vidjeti kako se odvija komunikacija sa strankama, kako se vrši koordinacija sa drugim odjeljenjima i slično.

Ovakve posjete naglašavaju značaj povezivanja teorijskog znanja studenata koje stiču u okviru studija na pravnom fakultetu, sa praktičnim iskustvima, a sve s ciljem bolje i kvalitetnije naobrazbe.



4) PRAĆENJE SUĐENJA

Pojedine pravosudne institucije omogućavaju studentima da prate suđenja, te da se i na taj način upoznaju sa načinom funkcionisanja pravosudne institucije i praktičnom realizacijom procesnih radnji u krivičnom ili parničnom postupku.

U nekim situacijama, sudije nakon provedenih ročišta odgovaraju na pitanja, pružajući studentima mogućnost debatiranja o određenim pravnim pitanjima i razmjenu praktičnih znanja.

Intencija je da se studentima približi postupak pred sudom, te da se i na taj način doprinese opredjeljenju studenata za budući rad u pravosudnoj instituciji.

Vijeće poziva rukovodioce pravosudnih institucija da studentima, uz najavu omoguće praćenje sudskih postupaka kada god je to moguće, sa ili bez dodatnog angažovanja nosilaca pravosudnih funkcija.

5) PRAKSA STUDENATA NA SUDU ILI TUŽILAŠTVU

Neki fakulteti na IV. godini pravnih studija imaju obavezan predmet „Praksa na sudu“ prema kojem su svi studenti dužni provesti 21 radni dan na praksi u sudu prvog stepena. U okviru ove prakse studenti prolaze sve odjele suda: pisarnicu, arhivu, zemljišno-knjižno, parnično, vanparnično, prekršajno, krivično i privredno odjeljenje¹, te registar pravnih osoba, te prisustvuju na pripremnim ročištima i glavnim raspravama, i sl. Tokom prakse studenti su dužni voditi dnevnik koji služi kao jedan od sastavnih dijelova za polaganje navedenog predmeta.

U svrhu realizacije ovakve prakse fakultet potpisuje pojedinačne sporazume s pravosudnim institucijama, uz napomenu da postoje sporazumi za obavljanje prakse i na tužilaštvima. Vijeće podržava uspostavljenu dobru praksu na pojedinim fakultetima, te ohrabruje i druge fakultete na uspostavljanju iste ili slične prakse.

6) DEBATE

Pravosudna zajednica može dati svoj doprinos u predlaganju tema i učešću sudija i tužilaca u pripremi studenata za debatiranje.

Shodno zaključcima Vijeća sa sjednice održane 19. i 20.5.2021. godine, Vijeće podržava osnivanje debatnih klubova i godišnje održavanje debatnih takmičenja od strane fakulteta na teme iz oblasti prava i profesionalnih izazova.

Ukoliko se debate provode iz oblasti od posebnog interesa za pravosuđe (etika, integritet nosilaca pravosudnih funkcija i slično), Vijeće može odrediti adekvatno učešće svojih članova u debatama.

¹ U Republici Srpskoj privredne sudove



7) OSTALO

Vijeće preporučuje da se na svim pravnim fakultetima uvede kao obavezni predmet izučavanje Pravne etike i deontologije u ranim fazama obrazovnog procesa, kako bi se studentima obezbijedilo postepeno i dugotrajnije usvajanje znanja iz ove oblasti.

Vijeće naglašava važnost razvoja praktičnih vještina studenata, a naročito pravne retorike, pravne analize, vještina pisanja i vođenja rasprave.

III IZJAVA O POVJERLJIVOSTI

Studenti su dužni potpisati izjavu o povjerljivosti podataka kao uslov za obavljanje svih vidova praktičnog usavršavanja u pravosudnim institucijama, naročito ukoliko imaju pristup ličnim podacima koji se štite Zakonom a zaštiti ličnih podataka BiH, a koju izjavu će pripremiti pravosudna institucija.

IV OPŠTI PRINCIPI ZA ANGAŽMAN SUDIJA I TUŽILACA IZVAN PRAVOSUDNE INSTITUCIJE U KOJU JE IMENOVAN

Vijeće podsjeća na zaključke sa sjednice održane 24. i 25. marta 2021. godine povodom pitanja spojivosti dodatnih aktivnosti sa pravosudnom funkcijom u smislu predavača na fakultetima i donijelo sljedeće zaključke:

„Visoko sudsko i tužilačko vijeće je mišljenja da sudije i tužioci ne bi trebali prihvatati i obavljati redovne i kontinuirane akademske aktivnosti na fakultetima.

Vijeće je mišljenja da sudije i tužioci mogu biti angažovani na povremenim i kratkoročnim aktivnostima stručne edukacije na fakultetima kao što su pravne klinike, radionice, seminari i slično.“

Bitno je napomenuti da se pravne klinike, radionice i seminari na fakultetima ukoliko na njima u svojstvu predavača učestvuju nosioci pravosudnih funkcija mogu obavljati *isključivo van radnog vremena suda/tužilaštva.*

O svakom učešću u stručnom i praktičnom usavršavanju studenata nosioci pravosudnih funkcija će obavijestiti rukovodioca pravosudne institucije iz koje dolaze, o čemu će rukovodioci adekvatno obavijestiti Vijeće.²

V ETIČKI STANDARDI

Prilikom realizacije aktivnosti iz ovih Smjernica neophodno je da sudije i tužioci imaju u vidu primjenu etičkih standarda u pravosuđu, dosljednu primjenu etičkih kodeksa, kao i smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH.

² Kroz godišnje izvještavanje o provedbi planova integriteta.



Vijeće dodatno podsjeća nosioce pravosudnih funkcija da Kodeksi sudijske i tužilačke etike³, u okviru etičkog principa 4. „Integritet i dolično ponašanje“ navode sljedeće:

“Vodeći računa da sudijska/tužilačka funkcija ima prioritet nad svim njegovim ostalim aktivnostima, sudija/tužilac može učestvovati u aktivnostima koje nisu direktno povezane sa obavljanjem sudijske/tužilačke funkcije, ukoliko takve aktivnosti ne umanjuju dignitet funkcije ili se na drugi način ne miješaju u izvršavanje te funkcije u skladu sa ovim Kodeksom, kao na primjer: pisati, predavati, podučavati i učestvovati u naučnim, kulturnim i stručnim aktivnostima vezanim za pravo, pravni sistem, te sprovođenje pravde.

Prilikom prihvatanja obrazovnih i stručnih angažmana, sudija/tužilac treba uzeti u obzir informacije o organizatoru i učesnicima u edukaciji kako bi izbjegao mogući sukob interesa.

Sudija/tužilac može kroz obrazovne i stručne aktivnosti raditi na unapređenju znanja i vještina pravника, a prilikom provođenja ove aktivnosti sudija/tužilac ne smije odavati informacije o pojedinačnim strankama i postupajućim nosiocima pravosudne funkcije u pojedinačnim predmetima.”

VI NAKNADA ZA ANGAŽMAN

Vijeće podsjeća da je članom 82. i 83. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine pored opšte zabrana vršenja nespojivih dužnosti, te zabrane vršenja javnih dužnosti, dužnosti iz pravne oblasti i drugih dužnosti, propisano *da izuzetno, sudija ili tužilac, mogu biti uključeni u akademske, nastavne ili slične aktivnosti u svrhu educiranja javnosti i mogu biti za njih nagrađeni.*

Vijeće podsjeća sudije i tužioce da su u skladu sa članom 86. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine u obavezi ovakve angažmane navesti u finansijskom izvještaju kojeg dostavljaju Vijeću, uključujući iznose koje su naplatili.

U dijelu A.2.3 Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu propisano je da iznos naknade ne bi trebao preći iznos od 40% godišnjeg prihoda nosioca pravosudne funkcije.

VII OSTALA PITANJA

Pozivaju se nosioci pravosudnih institucija da se obrate Stalnoj komisiji za etiku i integritet VSTV-a BiH ukoliko imaju dileme oko vrste i načina angažmana.

Vijeće neće vršiti certificiranje studenata za bilo koji vid obuke.

³ “Službeni glasnik BiH”, br. 13/06, 24/15, 94/18 i 79/21.



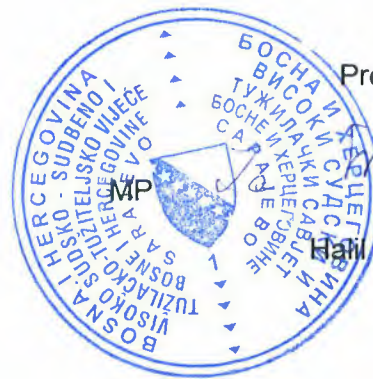
VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ove smjernice stupaju na snagu danom donošenja.

Svi ranije potpisani memorandumi o saradnji i slični akti koji regulišu pitanja saradnje u oblasti stručnog i praktičnog usavršavanja studenata između pravnih fakulteta i Vijeća/pravosudne institucije u BiH trebaju se usaglastiti sa ovim Smjernicama najkasnije u roku tri (3) mjeseca od dana stupanja na snagu ovih smjernica.

Broj: 07-02-3-695-1/2023

Datum: 8. februar 2023. godine



Predsjednik

Ham Lagumdžija